

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-527-3-5>

**NATO PARTNERSHIP WITH THE COUNTRIES
OF THE BALTIC AND BLACK SEA REGION:
NEW APPROACHES TO ENSURING SAFETY AT SEA**

**ПАРТНЕРСТВО НАТО З КРАЇНАМИ
БАЛТО-ЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ: НОВІ ПІДХОДИ
ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА МОРІ**

Tryhub Serhii Mykolayovych

*doctor of philosophy,
teacher of the department
operative and investigative activities
of educational and scientific
institute for training specialists for units
criminal police of the National Police
of Ukraine,
Odesa State University
of Internal Affairs,
Odesa, Ukraine*

Тригуб Сергій Миколайович

*доктор філософії, викладач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
навчально-наукового
інституту підготовки фахівців
для підрозділів
кримінальної поліції
Національної поліції України
Одеський державний університет
внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Buriak Mykyta Oleksandrovich

*cadet of the educational and scientific
institute for the training of specialists
for the criminal police units
of the National Police
of Ukraine Odesa State University
of Internal Affairs
Odesa, Ukraina*

Буряк Микита Олександрович

*курсант навчально-наукового інституту
підготовки фахівців для
підрозділів кримінальної поліції
Національної поліції України
Одеський державний університет
внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Балто-Чорноморський регіон є стратегічно важливою зоною для глобальної морської безпеки. Його географічне положення робить його ключовим вузлом для транспортування енергоресурсів, торгівлі та стратегічних військових ініціатив. У цьому контексті партнерство НАТО з країнами регіону відіграє важливу роль у вирішенні як традиційних, так і нових викликів безпеці.

Сучасні виклики безпеці в регіоні, а саме країни Балто-Чорноморського регіону стикаються з багатьма загрозами, які мають як традиційний, так і асиметричний характер. Серед них особливе місце займають морський тероризм, який може включати атаки на порти, судна, стратегічну морську інфраструктуру, а також використання морських шляхів для транспортування терористичних груп або зброї.

Крім того, контрабанда та незаконний обіг наркотиків залишаються одними з найскладніших викликів, які вимагають скоординованих зусиль держав регіону. Ці злочини часто фінансують організовану злочинність, що послаблює стабільність держав та підриває довіру до правоохоронних структур.

Особливу небезпеку становлять гібридні атаки, які є поєднанням кіберзагроз, дезінформаційних кампаній і провокацій, спрямованих на дестабілізацію ситуації в регіоні. Російський флот активно використовує ці інструменти для демонстрації сили, а також для створення умов напруженості на морі, зокрема в Чорному та Балтійському морях. Операції, спрямовані на блокування торговельних шляхів або порушення економічної стабільності, посилюють ці виклики [1, с. 122].

Водночас країни Балтії стикаються з енергетичною залежністю від постачальників поза межами ЄС, що ставить під загрозу їхню економічну безпеку. Росія активно використовує свої енергетичні ресурси як інструмент політичного впливу, що змушує країни Балтії шукати альтернативні джерела енергопостачання та впроваджувати енергетичні реформи. Кіберзагрози, зокрема атаки на критичну інфраструктуру, такі як порти та системи управління судноплаванням, є ще одним серйозним викликом. Ці загрози здатні паралізувати важливі ланцюги постачання, створюючи хаос і зниження довіри до урядових і міжнародних структур [2, с. 250].

Таким чином, країни Балто-Чорноморського регіону стикаються з багаторівневими загрозами, які вимагають не лише зміцнення національних можливостей у сфері безпеки, але й тіснішої співпраці між державами регіону та міжнародними організаціями.

Роль НАТО у забезпеченні морської безпеки. НАТО вже тривалий час реалізує комплексні проекти з укріплення безпеки в Балто-Чорноморському регіоні, спрямовані на створення ефективної системи реагування на сучасні загрози. Одним із ключових пріоритетів є покращення інтеграції військових та цивільних структур. Такий підхід дозволяє забезпечити синергію між різними рівнями управління та підвищити ефективність спільних дій. Особливу увагу приділяють організації оперативного обміну інформацією між державами-членами НАТО, що дозволяє швидко реагувати на будь-які загрози, включаючи тероризм, контрабанду та незаконну міграцію.

Програми, такі як Sea Guardian, стали ефективним інструментом НАТО у забезпеченні морської безпеки. Ця ініціатива спрямована на моніторинг і виявлення потенційних загроз на морі, контроль незаконного трафіку, зокрема наркотиків і зброї, а також запобігання терористичній активності. Вона дозволяє країнам регіону тісно

співпрацювати у проведенні спільних операцій, забезпечуючи високий рівень координації та обміну досвідом [3].

Країни-члени НАТО в Балто-Чорноморському регіоні також активно інвестують у розробку новітніх технологій моніторингу та забезпечення морської безпеки. Використання систем штучного інтелекту (ШІ) у виявленні загроз є одним із найперспективніших напрямів. Наприклад, впровадження автоматизованих систем аналізу даних дозволяє виявляти підозрілу активність на морі ще до її прояву. Такі системи аналізують великі обсяги інформації, включаючи супутникові знімки, дані з дронів і інформацію з радарів, що значно скорочує час на реагування в критичних ситуаціях.

Крім того, сучасні технології, такі як бездротові мережі датчиків, дозволяють відстежувати рух суден у реальному часі, ідентифікуючи потенційно небезпечні об'єкти. Ці інновації сприяють не лише підвищенню ефективності операцій НАТО, але й допомагають державам-членам інтегрувати свої ресурси у єдину систему безпеки.

Роль НАТО у впровадженні таких технологій не обмежується лише військовим аспектом: організація сприяє їх адаптації для потреб цивільного судноплавства, створюючи умови для безпечного розвитку торгівлі та інфраструктури в регіоні. Таким чином, проекти НАТО в Балто-Чорноморському регіоні не тільки відповідають на сучасні виклики, але й створюють основу для довгострокового партнерства та стабільності.

Нові підходи до співпраці. Одним із нових і перспективних аспектів у співпраці НАТО з країнами Балто-Чорноморського регіону є стратегічне партнерство між Україною та Туреччиною. Це партнерство відіграє ключову роль у зміцненні морської безпеки, адже обидві країни володіють значним потенціалом і досвідом у вирішенні регіональних безпекових викликів. Туреччина, як активний член НАТО, надає Україні не лише військову підтримку, але й діє як важливий партнер у впровадженні сучасних технологій. Україна, зі свого боку, інтегрує турецькі інновації в галузі суднобудування та розробки безпілотних морських систем, що суттєво посилює її військово-морські можливості [4, с. 70].

Одним із найяскравіших прикладів такого співробітництва є використання турецьких безпілотників для морського патрулювання та розвідки. Ці системи забезпечують моніторинг акваторій у реальному часі, підвищуючи ефективність протидії незаконній діяльності, включаючи контрабанду та тероризм. Водночас партнерство з Туреччиною сприяє модернізації українського флоту, зокрема через будівництво нових суден на основі турецьких проєктів.

Іншим важливим напрямом у співпраці НАТО з країнами регіону є спільні навчання та тренування, що проводяться під егідою альянсу. Ці навчання мають не лише практичний характер, а й стратегічне значення, адже вони дозволяють країнам Балто-Чорноморського регіону синхронізувати свої дії у відповідь на потенційні загрози. Такі навчання, як Sea Breeze, є прикладом ефективної координації між державами. Під час цих операцій відпрацьовуються сценарії реагування на кризові ситуації, такі як пошук і порятунок, протидія мінним загрозам, патрулювання та захист стратегічних об'єктів.

Окрім військових аспектів, ці навчання сприяють формуванню довіри та взаєморозуміння між країнами регіону. Участь у спільних заходах допомагає партнерам з НАТО адаптувати свої системи управління до єдиних стандартів альянсу, що підвищує їхню інтеграцію у глобальну систему безпеки. Такі заходи також створюють платформу для обміну досвідом і передовими практиками, що особливо важливо для країн, які прагнуть поглибити співпрацю з НАТО.

Таким чином, розвиток стратегічного партнерства між Україною та Туреччиною, а також активна участь країн Балто-Чорноморського регіону у спільних навчаннях під егідою НАТО є не лише засобом забезпечення регіональної безпеки, але й важливим кроком до формування більш тісних і довгострокових партнерських відносин. Ці ініціативи сприяють підвищенню рівня підготовки держав регіону до сучасних викликів та створюють нові можливості для розвитку спільної безпекової стратегії.

Перспективи розвитку. Подальший розвиток співпраці НАТО з країнами Балто-Чорноморського регіону потребує посилення обміну інформацією, інтеграції інноваційних технологій і розширення економічного партнерства. Крім того, необхідно враховувати політичні та культурні особливості кожної з країн, щоб забезпечити ефективність ініціатив [3].

Успішна реалізація стратегічних планів НАТО сприятиме не лише підвищенню рівня безпеки в регіоні, але й забезпеченню стабільності глобальної морської логістики. Залучення нових країн до співпраці та розширення форматів партнерства може стати ключем до вирішення існуючих проблем.

Підсумовуючи, хотілось би відмітити, що партнерство НАТО з країнами Балто-Чорноморського регіону є невід'ємною частиною сучасної системи глобальної безпеки. Використання новітніх технологій, розширення співпраці та спільне протистояння гібридним загрозам дозволяють ефективно відповідати на виклики сьогодення. Балто-Чорноморський регіон має всі шанси стати взірцем для інших регіонів у побудові стабільного і безпечного середовища.

Література:

1. Глебов С. и др. Безпека чорноморського регіону: Сучасний стан та перспективи розвитку // *Актуальні проблеми філософії та соціології*. – 2023. – С. 122.
2. Івасечко О. Я., Коваль О. В. Загрози та виклики для країн Балтії на сучасному етапі євроінтеграції // *Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Історія. Політологія*. – 2016. – №. 16. – С. 248-255.
3. Мартинюк В. Балто-Чорноморський союз: проблеми сьогодення та перспективи розвитку // *Интермарум: історія, політика, культура*. – 2018. – №. 2.
4. Матвєєва Л. Г. Україна–туреччина: Шлях до стратегічного партнерства // *Maritime security of the baltic-black sea region: Challenges and threats*. – 2021. – С. 70.